

ОМЕЛЬЧЕНКО Н. В.

старший викладач кафедри обліку і аудиту

Київська державна академія водного транспорту

м. Київ, Україна

СВІТОВИЙ ДОСВІД ПОБУДОВИ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ НА ПРАКТИЦІ ПІДПРИЄМСТВ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ

Для воднотранспортної галузі, як сукупності підприємств різного профілю, зокрема судноплавних компаній, морських і річкових портів, портових операторів (стивідорних компаній), суднобудівних та судноремонтних заводів, актуальним є вирішення проблем облікового характеру в течії постійних змін в законодавстві, спричиненими прагненням країни зануритися у вирій євроінтеграційних процесів.

Як показує практика, вітчизняні підприємства здебільшого застосовують лише класичні, традиційні методи обліку витрат, не враховуючи світовий досвід, що натомість переконує в ефективності застосування багатьох новітніх методик обліку та калькулювання витрат [2, с. 72]. Звідси випливає необхідність дослідити інтегровану систему обліку витрат, що використовується підприємствами країн англосаксонської групи (США, Великої Британії, Австралії, Канади) та з'ясувати перспективи впровадження на практиці підприємств водного транспорту.

Губачова О.М., Мельник С.І. [1, с. 371] зазначають, що інтегрована система країн англосаксонської групи характеризується кореспонденцією рахунків управлінського обліку з рахунками фінансового обліку в межах єдиної системи рахунків. Привертає увагу той факт, що облікова система досліджуваних країн характеризується відсутністю жорсткого

регулювання з боку держави, а бухгалтерський облік є саморегульованим, оскільки його правила, принципи і концепції розробляються і приймаються професійними організаціями. Крім того, характерним є відсутність єдиного національного плану рахунків. Це означає, що системи рахунків обираються компаніями самостійно, виходячи із масштабів і специфіки їхньої діяльності. У

вітчизняній практиці спостерігається протилежна ситуація.

Бухгалтерський облік жорстко регламентується з боку держави, що не залишає право вибору підприємствам обрати дієві механізми для відтворення прозорої картини облікової політики формування витрат за місцями виникненнями, центрами витрат і центрами відповідальності, що здійснюється лише на рівні наукових досліджень.

Садовська І.Б. [4, с. 428] підкреслює, що інтегрована система обліку країн англосаксонської групи забезпечує калькулювання собівартості окремих видів продукції та контроль витрат на її виробництво. Це досягається через «вмонтування» рахунків виробничого обліку до загальної системи рахунків, в результаті чого вони кореспондують з рахунками фінансового обліку [3, с. 298].

Особливістю інтегрованої системи країн англосаксонської групи є те, що облік витрат ведеться за функціональними ознаками [1, с. 371; 3, с. 298; 4, с. 428]:

- для обліку витрат, пов'язаних з виробництвом продукції використовують рахунки «виробництво» та «виробничі накладні витрати»;

- прямі виробничі витрати відображають безпосередньо на рахунку «виробництво», непрямі накопичуються на рахунку «виробничі накладні витрати», а наприкінці звітної періоду списуються на рахунок «виробництво» і розподіляються між об'єктами калькулювання;

- витрати підрозділів, що не здійснюють невиробничі функції (управління, збут, дослідження), не включаються у виробничу собівартість продукції і обліковуються на окремих рахунках. Наприкінці звітного періоду витрати списують на рахунок фінансових результатів.

Можемо констатувати, що в інтегрованій системі обліку витрати, пов'язані з виробництвом, наданням послуг та виконанням робіт відображаються на субрахунку другого порядку 231 «Основне виробництво» і 232 «Допоміжне виробництво» через призму фінансового обліку, на основі чого доцільним є проведення деталізації витрат в розрізі видів продукції, надання послуг і виконання робіт, а також за місцями виникнення, центрами витрат і центрів відповідальності.

На підприємствах водного транспорту, на відміну від промислових, під процесом виробництва розуміють:

- перевезення вантажу, пасажирів, тури і круїзи, послуги крюінга (судноплавні компанії);

- вантажно-розвантажувальні роботи, обробка та зберігання вантажів (морські і річкові порти, портові оператори (стивідорні компанії));

- будівництво суден, машинобудування, виготовлення трубопроводів (суднобудівні заводи);

- ремонт, дефектація і модернізація суден (судноремонтні заводи).

Нами запропоновано побудувати інтегровану систему обліку витрат на прикладі судноплавних компаній, морських і річкових портів, портових операторів (стивідорних компаній), суднобудівних і судноремонтних заводів (табл.1), що так є специфічними за масштабами діяльності та процесом надання різноманітного спектру послуг та виробництва.

В перспективі інтегрована система обліку витрат дозволить створити потужний інструментарій гармонійного поєднання даних різних видів обліку за підтримки держави, професійних організацій, апробації наукових

досліджень та інформаційних систем, прописаних під специфіку діяльності підприємств водного транспорту.

Таблиця 1

Побудова інтегрованої системи обліку на практиці підприємств водного транспорту в напрямку адаптації світового досвіду країн англосаксонської групи

Фінансовий облік				Управлінський облік	
Синтетичні рахунки першого порядку		Субрахунки другого порядку		Субрахунки третього порядку (рахунки аналітичного обліку)	
Код	Назва	Код	Назва	Код	Назва
1. Судноплавні компанії					
23	Виробництво				
		231	Основне виробництво		
				2311	Перевезення вантажу
				2322	Перевезення пасажирів
		232	Допоміжне виробництво		
				2321	Тури і круїзи
				2322	Послуги кріюінга
				2323	Розробка та супровід комплексних інформаційно-аналітичних систем
2. Морські і річкові порти					
23	Виробництво				
		231	Основне виробництво		
				2311	Вантажно-розвантажувальні роботи
				2312	Обробка та зберігання вантажів
		232	Допоміжне виробництво		
				2321	Фумігація і дегазація судна
				2322	Митні брокерські послуги
				2323	Експедирування і декларування вантажів
				2324	Надання причалів судам для матеріально-технічного постачання, дрібного ремонту й інших потреб
3. Портові оператори (стивідорні компанії)					
23	Виробництво				
		231	Основне виробництво		
				2311	Вантажно-розвантажувальні роботи
				2322	Обслуговування та зберігання вантажів
				2323	Обслуговування суден і пасажирів
		232	Допоміжне виробництво		
				2321	Зачистка трюмів суден, вагонів
				2322	Переміщення вантажу
				2323	Комплектація вантажів
4. Суднобудівні і судноремонтні заводи					
23	Виробництво				
		231	Основне виробництво		
				2311	Будівництво суден
				2322	Ремонт, дефектація і модернізація суден

	232	Допоміжне виробництво
	2321	Будівництво контейнерів
	2322	Машинобудування
	2323	Виготовлення трубопроводів

Джерело: розробка автора

Література:

1. Губачова О.М., Мельник С.І. Облік у зарубіжних країнах: Підручник. -К.: Центр учбової літератури, 2008. -432с.
2. Дороженко Л.І. Сучасні методи обліку витрат у контексті зарубіжного досвіду / Л.І.Дороженко // [Електронний ресурс]: Режим доступу: // file:///C:/Users/pc/Downloads/drep_2014_2_15%20(1).pdf
3. Півнюк О. Міжнародний досвід обліку витрат на підприємствах у сучасних умовах господарювання / О.Півнюк // [Електронний ресурс]: Режим доступу: // http://econa.at.ua/Vypusk_6/pivnyuk.pdf
4. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи. /Луцьк. нац. техн. ун-т. -К.: Центр учбової літератури, 2013. - 688 с.